

БИОЛОГИЧЕСКАТА КОНВЕНЦИЯ И ПАНДЕМИЯТА COVID-19

Михаил Харалампиев

BIOLOGICAL CONVENTION AND THE PANDEMIC COVID-19

Mihail Haralampiev

Резюме: Изследват се процесите свързани с договора по забраняване и контрол на Биологическото оръжие, както и появата и развитието на пандемията Covid-19 и противоречивите данни за „нулевия пациент“ заразен с него.

Ключови думи: Договор, биологическо оръжие, Обзорни конференции, възможни инспекции, бъдещо развитие, Covid-19.

Summary: Researches procedures related to the Treaty on the Prevention and Control of Biological Weapons, as well as the emergence and development of the pandemic Covid-19 and the conflicting data „zero patient“ infected with it.

Key words: Biological Weapon Convention, Review Conferences, possible inspection activities, future developments, Covid-19.

УВОД

Решението ми да изследвам процесите свързани с договора по забраняване и контрол на клон от Оръжията за масово унищожаване каквото е Биологическото оръжие (Харалампиев и др., 1989, с. 96), от една страна произтича от опита ми като главен инспектор по контрола изпълнението на Договора по забрана и унищожаване на химическото оръжие в периода 1997 – 2007 година в Организацията за забрана на химическото оръжие (ОЗХО), Кралство Нидерландия¹, и от друга страна напрежението свързано с появата на пандемията Covid – 19 и противоречивите данни за „нулевия пациент“ заразен с него.

¹ По-пълна информация относно прилагането на Конвенцията е достъпна на уебсайта на ОЗХО (<http://www.opcw.org/>) и на следния адрес: OPCW Johan de Wittlaan 32 NL-2517 JR The Hague Netherlands

ИЗЛОЖЕНИЕ

Целта и актуалността на изследването са свързани с прегледа на изпълнението на Биологическата конвенция (БК), както и причините поради които тя не се е превърнала в реална международна организация с инспекционен характер.

Известен факт е, че поради твърде неясни причини международните проучвания се съсредоточават отначало върху китайския град Ухан. Това място, непрекъснато се повтаря и сега от много журналисти и „дежурни коментатори“ специалисти по всичко, които нямат необходимото образование и опит в направлението Covid-19. Нещо повече, специалистите в направлението си спомнят, че хора на високи позиции в създадения Национален щаб във връзка със пандемията у нас, в първите месеци бъркаха в национален ефир що е то бактерия и вирус (Харалампиев и др., 1989, стр. 101-102), тъй като разликата е толкова голяма колкото между слънцето и луната в хумористичен план.

Изследването ще започне с фактите, които се поднасят в официални съобщения, че и до сега реално е неясно кой е първият заразен човек. Според източници, има трима души, които се отнасят към тъй наречения „нулев пациент“. Това са: 55-годишен мъж от китайската провинция Хубей, който се заразява още в средата на ноември 2019 г.; продавачка на скариди на пазара в Ухан; друг мъж, на 1 декември 2019 г. – получава за първи път симптомите на заболяването (The New York Times, 2020).

Принципно от научна гледна точка остава загадка и твърдението, че вирусът се е прехвърлил от животно, най-вероятно от прилеп, върху човека. Международен екип от експерти с мандат на СЗО, интервюират първите пациенти и проучват щателно всички обстоятелства, свързани с пазара в Ухан – какво точно се е продавало на него при избухването на заразата и откъде е дошла стоката. Известно е обаче, че преди заразата в Ухан е имало посещение на специалисти в областта на биологическите оръжия от страна, която притежава биологическа програма, отказваща и досега да се създаде постоянно действаща Организация за забрана и унищожаване на съществуващите в някои страни биологически оръжия.

След дата 1 декември 2019 г., през януари 2020 г. в Ухан официално е регистриран първият пациент с Covid-19. Няма окончателно твърдение за произхода на коронавируса. Пекин нееднократно подчертава, че Covid-19 не се е появил за първи път в Китай. Към този момент реално жертвите в света са повече от 2 милиона души и Китай поддържа собствени твърдения за произхода на новия вирус Sars-CoV-2, който е първопричина за пандемията Covid-19. Нещо повече китайският „Народен вестник“, който е орган на

Китайската комунистическа партия, твърди, че „Всички налични доказателства сочат, че коронавируса не е тръгнал от Ухан“. „Вирусът може и да е бил открит за първи път в този китайски град, но той не тръгва оттам“, казва пред вестника един експерт. Китайците посочват, че се е появил в Индия и Италия. Известно е и изказване от 2021 г. на говорител на китайското външно министерство, който допуска, че американските военни са вкарали вируса в Китай. Тази фраза е изказана твърде дипломатично така: „проследяването на корените на вируса е динамичен процес, включващ различни страни и региони“. Друго китайско изследване твърди, че първите случаи на Covid-19 са били открити в Индия, а не в Ухан. Има и още по-смело проучване, изразено чрез китайските държавните медии, където се твърди, че Италия е реалния източник на Covid-19.

В продължение на горния анализ е интересен факта, че в нощта на 19 февруари 2020 г. в клиниката в Кодоньо, Северна Италия е приет пациент с неизвестни до този момент симптоми. Състоянието му се влошава много бързо – има висока температура, кашлица, не му достига въздух и веднага започва обдишване. До подобрение обаче не се стига и преместват пациента в интензивно отделение. На следващия ден е проведен тест за Covid-19 в Милано, като резултатът е положителен. Матиа е трениран 38-годишен спортист и се счита „нулевия“ пациент в Италия. Същият не е ходил в Китай².

Изследванията показват, че Covid-19 след италианският случай, се появява в северните страни на континента, Финландия, Норвегия и Швеция. Разпространението става за 3-4 дни, като Covid-19 прекосява страните на Европа от юг на север. По това време, а и сега се твърди, че Covid-19 няма „дифузионен“ характер. При такова разпространение мога да твърдя, че Covid-19 има дифузионен характер на разпространение, и че поразяването на човека зависи единствено от дозата вируси, които са над пределната концентрация на заболяването при дадени условия.

Първият регистриран случай на болестта в България е с дата 8 март 2020 г. На 15 ноември 2022 г. в България се отчитат 1 284 051 потвърдени случая на Covid-19 в 28-те области на страната. Регистрирани 37 965 смъртни случая, 1 238 299 оздравели.

От анализа до тук мога да направя пряка връзка между липсата на реална Организация по изпълнение на договора по биологическото разоръжаване и пандемията Covid-19. Твърдението си ще подкрепя като използвам нетипични изрази на дипломацията на някои велики сили, които водиха войни през последните 20 години (Афганистан, Ирак, Сирия, Либия). Същото положение и военният конфликт между

² <https://web.archive.org/web/20200130201004/https://www.bbc.com/news/world-51318246>

Русия и Украйна. Тези изрази най-общо са: С голяма вероятност тази страна има оръжие за масово поразяване; твърде вероятно се подготвя терористичен акт срещу нас; с голяма вероятност произвеждат биологични агенти, които ще се използват срещу нас: обогатяването на Уран-235 ще даде възможност за производство на ядрено оръжие; в подземните лаборатории от завзетите от руските войски украински територии са съсредоточени биологични оръжия; в подземните лаборатории на Украйна вероятно с помощта на специалисти от САЩ се подготвят биологични оръжия и др., все вид мантри в които преобладава вероятностния характер на даденото твърдение и след това се използва като прецедент за започване на кръвопролитните съвременни войни.

В този дух правя моето вероятностно заключение, че всички страни от така наречения „ядрен клуб“ (САЩ, Русия, Обединеното кралство, Франция, Китай), Индия, Пакистан, Северна Корея и Израел при всички случаи с много голяма вероятност имат сериозна биологическа програма³.

Без да се ангажирам в детайли (от съображения за моята лична сигурност), ще споделя само три факти, които показват вероятностните ми предположения:

Първи факт: В страната X, по време на инспекция за контрол състоянието и броя на боеприпасите в склад за химическо оръжие (ХО), ескортът, който се движеше пред инспекционната група, обърка маршрута и инспекторите на ОЗХО преминахме покрай четириетажна постройка със солидна „кльонова“ система, инфрачервени кръстосани камери и видеонаблюдение, както и сериозни въздухопречиствателни системи опасващи покрива. Сериозен надпис показваше предназначението на строго охранявания обект: Фармацевтична фабрика на армията на страната X.

Втори факт: В страната У, също по време на инспекция на ОЗХО се покачих на покрива на бивш завод (за производство на химическо оръжие зарин, зоман и Vx–газ), който беше обезвреден и бе в процес на конвертиране за мирно производство. Наблюдавах постройките наоколо в близък и далечен план. Установих, че в същият район на около 100 метра се издига сграда със сериозна филтрираща система опасваща целия покрив. Тази сграда не беше декларирана от страната У, и ние инспекторите на ОЗХО, няхахме право на достъп в нейния периметър. Кому беше нужна тази сериозна пречиствателна система на покрива, и то в зоната на строго охраняван военен обект? С голяма

³ Принципно въпросите свързани с Оръжията за масово унищожение (ядрено, термоядрено и техните разновидности, химическото, което в края на 2023 г. трябва да бъде напълно унищожено, и биологичното) са били свързани с дейностите на високо-технологичните страни, както и на тези с подчертано диктаторски режими. Моя бел.

вероятност може би там беше фармацевтичната фабрика на армията на страната У.

Трети факт: В страната Z, отново под егидата на инспекция на ОЗХО, след дълго пътуване по шосе от едната страна на което се извисяваше 4 метрова бетонова защитна стена достигнахме до метален портал, над който имаше надпис „Аерокосмически център на страната Z“.

Не след дълго пътуване в този „Аерокосмически център“ пристигнахме в завода за разрушаване на иприт и люизит на страната Z. Далече се виждаха сгради със сериозни въздухо – пречиствателни системи, но в периметър недостъпен за инспекторите на ОЗХО. Правеше впечатление, че доста често преминаваха добре оборудвани линейки в направление към споменатите сгради. Мога с голяма вероятност да подчертая, че там беше фармацевтичната фабрика на армията на страната Z.

Като специалист и в областта на биологическото оръжие (неговата същност, боеприпаси и възможности за използване) ще подчертая острата необходимост от реални инспекции на място, а това както вече споменах е свързано със щатна Организация по биологическото разоръжаване. Припомням, че Конвенцията за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване (BWC) е подписана в Лондон, Москва и Вашингтон на 10 април 1972 г. Влиза в сила на 26 март 1975 г. Депозитари са правителствата на Великобритания, САЩ и СССР.

В началото на този документ се заявява, че страните подписали конвенцията са:

„Решени да действат с оглед на постигане на ефективен напредък към всеобщо и пълно разоръжаване, включително забрана и елиминиране на всички видове оръжия за масово унищожение”, както и че са убедени, „че забраната на разработването, производството и натрупването на запаси от химически и бактериологични (биологични) оръжия и тяхното отстраняване, чрез ефективни мерки, ще улесни постигането на общо и пълно разоръжаване под стриктен и ефективен международен контрол”.

От горното добро намерение бе реализирано реално само едно – Договорът за забрана на химическото оръжие, който бе подписан от повечето от 130 държави в Париж в периода 13-15 Януари 1993 г. Той обхваща забраната на разработването, производството, складирането и използването на ХО. В края на Април 1997 г. договарът влезе в сила и съгласно клаузите му в следващите 10 години (до 29 Април 2007 г.) няколко страни (Южна Корея, Албания, Индия, Либия, Руската Федерация и САЩ) трябваше да унищожат 71,194 тона бойни отровни

вещества, заредени в 8.67 милиона различни калибри оръжия и контейнери⁴.

Биологическата конвенцията (БК) , влязла в сила през 1975 година признава „важното значение на Протокола за забрана на използването по време на война на задушливи, отровни и други газове и на бактериологични методи на война, подписан в Женева на 17 юни 1925 г.“, който реално се стреми към „смекчаване на ужасите на войната”.

От влизането на БК⁵ в сила през 1975 г., са проведени девет конференции за преглед на състоянието ѝ през 1980, 1986, 1991, 1996, 2001/2002, 2006, 2011, 2016 и 2022 г. Съгласно член XII от БК, конференциите за преразглеждане имат за цел да прегледат действието ѝ, с оглед да се гарантира, че целите на преамбюла и разпоредбите на Конвенцията се реализират. Това преразглеждане също така взема предвид всички нови научни и технологични разработки, свързани с конвенцията.

По време на първата конференция проведена през 1980 г. държавите участнички потвърждават своето придържане към принципите и целите на (Протокол от 17 юни 1925 г.). Практически чрез текстовете на БК се призовават всички държави участнички да спазват стриктно принципи и цели на споменатия вече протокол.

За съжаление това потвърждение звучи като едно пожелание:

Член I

Всяка държава – страна по тази конвенция, се задължава никога, при никакви обстоятелства, да не разработва, да не произвежда, да не натрупва запаси, да не придобива по никакъв друг начин и да не запазва:

- микробиологични или други биологични средства или токсини независимо от техния произход или метод на производство във вид и количество, които не са предназначени за профилактични, защитни или други мирни цели;
- оръжия, оборудване или средства за доставяне, предназначени за използване на такива средства или токсини за враждебни цели или във въоръжени конфликти.

Втората обзорна конференция на BWC се провежда през 1986 г., по време на която е направен опит страните участнички да повишат доверието и да насърчат сътрудничеството между себе си. Държавите

⁴ По-пълна информация относно прилагането на Конвенцията е достъпна на уебсайта на ОЗХО (<http://www.opcw.org/>) и на следния адрес: OPCW Johan de Wittlaan 32 NL-2517 JR The Hague Netherlands.

⁵ Конвенция за забрана разработването, производството натрупването, придобиването и използването на биологическото оръжие, ратифицирана от Република България с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. – ДВ, бр. 54 от 11.VII.1972 г. Обн., ДВ, бр. 46 от 17.06.1975 г. В сила за България от 26.03.1975 г.

участнички се съгласяват да приложат набор от мерки за изграждане на доверие. Съгласно тези политически обвързващи мерки, държавите трябва да:

- Обменят на данни за изследователски центрове и лаборатории с висока степен на ограничаване или за центрове и лаборатории, които са специализирани в разрешени биологични дейности, свързани с БК;
- Обменят информация за необичайни огнища на инфекциозни заболявания;
- Насърчаване на публикуването на резултати от биологични изследвания, свързани с БК, и насърчаване на използването на знанията, получени от тези изследвания;
- Насърчаване на научни контакти по биологични изследвания, свързани с БК.

По време трета обзорна конференция на БК през 1991 г. обхватът на цитираната по-горе първа мярка се разширява, за да бъдат включени националните програми за биологична защита, а втората и четвъртата мярка са незначително модифицирани. Освен това към списъка се включват три допълнителни мерки. Те са както следва:

- Да се декларира законодателството, разпоредбите и „други мерки“, отнасящи се до БК;
- Да се обявят на съществуващите нападателни или отбранителни програми за биологично изследване и развитие от 1 януари 1946 г.;
- Да се декларират съоръженията за производство на ваксини.

Тези усилия са до голяма степен неуспешни, тъй като голямо мнозинство от държавите участнички последователно не са представили декларации за своите дейности и съоръжения.

Конференцията от 1991 г. възлага на група от „правителствени експерти“ да оценят потенциални мерки за проверка с използване в бъдещ протокол към БК. Тази група разглежда 21 такива мерки и представя доклад на конференцията на държавите участнички през 1994 г. Въз основа на този доклад, конференцията възложи на втори орган, известен като Ad Hoc Group, да договори правно обвързващ протокол към БК за укрепване на конвенцията (Tucker, J., 2002).

Специалната група Ad Hoc група (ръководител е посланик Тибор Тот от Унгария, силен защитник на идеята за създаване на Организация за изпълнение на БК със щатни инспектори), заседава от януари 1995 г. до юли 2001 г. и имаше за цел да завърши работата си преди петата обзорна конференция, която започва през ноември 2001 г. В хода на преговорите групата разработи протокол, който предвижда държавите да представят на щатен международен орган декларации на съоръжения и дейности, свързани с договора. Този орган ще извършва рутинни посещения на място на декларираните съоръжения и може да

извършва инспекции по поискване на съмнителни съоръжения и дейности.

Редица фундаментални въпроси – като обхвата на посещенията на място и ролята, която контролът върху износа ще играе в режима на такава инспекционна дейност – се оказаха трудни за разрешаване. През март 2001 г. председателят на Ad Hoc групата представи проект на протокол, съдържащ текст, опитващ се да постигне компромис по спорните въпроси. Но през юли 2001 г., на последната насрочена среща на Ad Hoc групата, делегацията САЩ, ръководена от Джон Болтън, отхвърлиха проекта и всякакви по-нататъшни преговори по протокола, твърдейки, че такъв протокол не може да помогне за прилагането на БК и може да навреди на националната сигурност на САЩ и техните търговски интереси.

По време на петата обзорна конференция на БК, която според много експерти може да реши съдбата на Ad Hoc групата, беше прекратена в последния си ден, 7 декември 2001 г., след като САЩ внесоха противоречиво предложение за прекратяване на мандата на групата и нейното заместване с годишна среща на държавите страни по БК.

САЩ бяха единствената страна, която подкрепяше отнемането на мандата на групата. Държавите – участнички възобновиха петата обзорна конференция през ноември 2002 г., но не успяха да постигнат съгласие относно никакви мерки за проверка, включително предложението протокол.

Редица експерти бяха „странно успокоени“, и най-вече посланик Тибор Тот, който бе назначен за шеф международната организация за мирно използване на ядрената енергия (ИАЕА), Виена. Тук ще използвам отново дипломатичния израз: С голяма вероятност Тибор Тот получи тази длъжност, с оглед да съхрани идеята, че някой по време на реални инспекции, ще „открадне“ последните открития в областта на ваксините. Но нали основното лечение на биологични агенти се осъществява със специализирани, специфични антибиотици, а така също със специални ваксини. В последствие Тибор Тот, след като прослужи пълен мандат в ИАЕА бе свръхнаграден с пълен 7 годишен мандат във Временният технически секретариат по забрана и контрол тестовите с ядрено оръжие (СТВТО), Виена.

Шестата обзорна конференция свързана с BWC беше проведена в съответствие с предварителните решения, в двореца на нациите от 20 Ноември до 8 Декември 2006 г. в Женева. В конференцията участваха 103 държави ратифицирали BWC. В конференцията участваха още 10 държави, които са подписали но не ратифицирали BWC. Интересно е

да се отбележи, че Израел не е подписал, не ратифицирал, но е бил наблюдател на конференцията⁶.

Конференцията е провела 8 пленарни заседания за посочения период.

В заключителния документ на шестата конференция се казва, че: „Конвенцията има съществено значение за международния мир и безопасността в света” и че се действа решително за прогрес по пътя на пълното достигане на разоръжаване под строг и ефективен международен контрол, включвайки забрана и ликвидация на всички оръжия за масово поразяване и че „забраната на разработването, производството и натрупване на запаси от бактериологическо (биологическо) оръжие и неговото унищожение ще способстват за достигането на горните цели”.

По време на шестата конференция държавите участнички се съгласяват да създадат отдел за подкрепа на изпълнението на БК, който да помага за изпълнението на решенията на обзорните конференции. В продължение на много години държавите-участнички са обсъждали необходимостта от институционална подкрепа за Конвенцията. Посланик Масуд Хан, президент на Шестата конференция за преглед на БК (2006 г.) подчертава „Сега имаме отдел за подкрепа, изграден не върху политически аргументи, нито върху схващането, че „нещо е по-добро от нищо“, а върху солидната основа на положителния и практически принос, който временният секретариат направи през последните три години”⁷.

Отделът за подкрепа на изпълнението (ISU) беше създаден в Женевския клон на Службата на ООН по въпросите на разоръжаването след Шестата конференция за преглед през 2006 г., за да осигури административна подкрепа на срещите, договорени от Конференцията за преглед, както и цялостно прилагане и универсализиране на Конвенцията и обмен на мерки за изграждане на доверие. Основните задачи на този отдел са: административна поддръжка и съдействие; подкрепа и съдействие за национално изпълнение на БК; подкрепа, помощ и мерки за изграждане на доверие; подкрепа, помощ за получаване на универсалност в действията по изпълнение на БК; администрира базата данни за искания на помощ и улесняване свързания обмен на информация между държавите – участнички в конференциите; подкрепя усилията на държавите-участнички за прилагане на решенията и препоръките на конференциите за преглед.

Шестата конференцията настоятелно призовава държавите участнички да поощряват разработването на програми за подготовка и

⁶ Шестата обзорна конференция свързана с ВВС беше проведена в съответствие с предварителните решения, в двореца на нациите от 20 Ноември до 8 Декември 2006 г. в Женева.

⁷ Посланик Масуд Хан, президент на Шестата конференция за преглед на БК (2006 г.)

обучения на лица имащи достъп до биологически агенти и токсини, които имат отношения към конвенцията и за лица, притежаващи познания и способности за модификация на такива агенти и токсини, като с това се повишава осведомеността за модификация на такива агенти или токсини. С тези познания се повишава информираността за риска от възможно използване на биологични агенти.

Шестата конференция подчертава, че експериментите с изхвърляне в откритата атмосфера на патогенни микроби или токсини, вредни за хората, животните и растенията, които не са предназначени за профилактични, защитни или други мирни цели е несъвместимо със задълженията по член първи на конвенцията. Възможно ли е с голяма вероятност някоя страна или терористична група да е изхвърлила нарочно Covid - 19?

Седмата конференция за преглед на BWC се проведе през декември 2011 г. Документът на заключителната декларация заключава, че „при всякакви обстоятелства използването на бактериологични (биологични) и токсинни оръжия е ефективно забранено от Конвенцията и потвърждава решимостта на държавите страни да осъждат всяка употреба на биологични агенти или токсини, различни от тези за мирни цели, от всеки по всяко време.“

Осмата обзорна конференция на BWC се проведе през ноември 2016 г. В края на конференцията делегатите се съгласиха за бъдеща едноседмична среща на държавите – участнички в края на годината и петгодишно удължаване на звеното за подкрепа на изпълнението на BWC.

Деветата обзорна конференция по BWC се проведе в периода 28 Ноември до 16 декември 2022 г. с известно закъснение свързано с пандемията Covid-19⁸.

По време на конференцията е подчертано, че темпото на развитие на технологиите се ускорява, и че BWC става по-актуална за предотвратяване на рискове и заплахи, които биха могли да засегнат страните в един все по-взаимосвързан и глобализиран свят. Подчертава се, че пандемията Covid-19 ясно е показала значението на биотехнологиите за откриване и лечение на нови вируси, но също така разкрива неподготвеността на много страни, особено на най-слабо развитите страни. Съгласно Член X от BWC се предоставя реална възможност за държавите участнички и техните партньори за развитие в биотехнологиите. Член X има пряко значение в контекста на трансфер на технологии към най-слабо развитите страни, което също е ключов компонент от мандата на Технологичната осигуреност на ООН.

⁸ За повече информация: United Nations, Office for Disarmament Affairs (2022). Biological Weapons Convention – Ninth Review Conference (2022). <https://meetings.unoda.org/bwc-revcon/biological-weapons-convention-ninth-review-conference-2022>

Независимо от горните заключения на деветата конференция нека припомним, че в Член VI на WWC се казва:

1. Всяка държава, страна по тази конвенция, която установи, че всяка друга държава, страна действа в нарушение на задълженията, произтичащи от разпоредбите на конвенцията, може да подаде жалба в Съвета за сигурност на ООН).

2. Такава жалба следва да включва всички възможни доказателства, потвърждаващи неговата валидност, както и искане за разглеждането му от Съвета за сигурност на ООН).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Внимателното препрочитане на всички обзорни конференции показва, че идеите на Женевската конференция от 1925 г., приетият протокол и тези на Конвенцията от 1975 г. се трансформират не в направлението на реалната контролирана забрана на възможното военно приложение на оръжията под въпрос, а в благопожелания към страните участнички за не разпространение на патогенни токсини и биологически опасни компоненти.

Повторението на резолюцията 1540 в отделните подточки на решенията на деветата конференция е твърде натрапчиво по форма и размива крайната цел на WWC – реалното забраняване и унищожаване на бактериологическото (биологическото) оръжие, което благопожелателно би се разрушило в бъдещето, но не ясно за сега кога?

Произтича въпросът защо не се споменава нищо за реалните запаси от тези средства, които има натрупани в света?

По член VIII на конвенцията, конференцията призовава държавите участнички в Женевския протокол от 1925 г. да изпълнят своите задължения по този протокол и настоятелно призовават държавите, които още не са участници в протокола, без отлагане да го ратифицират и да се присъединят към него.

Конференцията признава за кой ли път, че Женевския протокол от 1925 г., който забранява по време на война да се използват задушливи, отровни и други подобни газове и бактериологически средства и конвенцията от 1975 г. взаимно се допълват.

За съжаление в този член няма нито дума за реалният контрол, чрез инспекции на страните, които са имали и имат биологически програми.

ИЗВОДИ

1. Проследявайки работата на деветте обзорни конференции показва, че бъдещето на реалното изпълнение WWC за сега почива на хуманното въздържане от използване на това оръжие. С каква степен на вероятност може да се твърди от къде е тръгнала пандемията Covid-19? Манипулиран ли е от гледна точка на „твърде вероятно

възприемане“ Sars-CoV-2, за да се появи Covid-19 и предизвика световна пандемия с над два милиона жертви и десетки милиони с пост-ковидни здравословни усложнения.

2. Вероятно следващото поколение дипломати и специалисти от страните участнички, ще ускорят реалното изпълнение на Протокола от 1925 г. и конвенцията по биологическото оръжие от 1975 г. – това на ликвидиране на възможните му запаси със създаването на Организация по контрола и унищожаването на бактериологическото оръжие.

3. Текстовете на решенията на деветте обзорни конференции са премислени в духа на международното право и резолюциите на Съвета за сигурност на ООН, но те не снемат за сега от плещите на човечеството товара – биологическото и токсинно оръжие.

ЛИТЕРАТУРА:

Конвенция за забрана разработването, производството натрупването, придобиването и използването на биологическото оръжие, ратифицирана от Република България с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. – ДВ, бр. 54 от 11.VII.1972 г. Обн., ДВ, бр. 46 от 17.06.1975 г.

Харалампиев, М., Маринов, М., Стефанов, Н., Илиев, И., & Манолов. (1989). Глава трета, Бактериологично оръжие. В *Оръжия за масово поразяване и защита от тях* (стр. 96, 101-102). Военно издателство.

The New York Times. (2020, January 29). *Is the World Ready for the Coronavirus?* <https://web.archive.org/web/20200130005006/https://www.nytimes.com/2020/01/29/opinion/coronavirus-outbreak.html>

Tucker, J. (2002, January 31). *The Fifth Review Conference of the Biological and Toxin Weapons Convention (BWC)*. NTI. [www.nti.org/analysis/articles/biological-and-toxin-weapons-bwc](https://web.archive.org/web/20200130201004/https://www.bbc.com/news/world-51318246)
<https://web.archive.org/web/20200130201004/https://www.bbc.com/news/world-51318246>